

Posudek oponenta

Autor: Hadoon Ali Mohamed AL-ATTASS

Název práce: Psychické a psychosomatické poruchy u obyvatel Jemenu se zvláštním zřetelem k faktorům pracovní zátěže

Oponent: Doc. PhDr. Soňa Hermochová CSc

Předložená práce je věnována problematice , jejíž význam v současné době /období globalizace/ roste, nicméně její systematické zkoumání je v počátcích. Především proto, že se při něm naráží na zásadní problém odlišnosti kultur. Předností autora je tedy zejména skutečnost, že je členem kultury, ve které je jeho výzkum realizován a nadto v ní získal i vlastní odbornou zkušenost jako klinický psycholog.

Tato odborná i kulturní zakotvenost se projevuje již v úvodu, kde je naznačeno, že současný stav Jemenské populace (vzdělání, kulturní zvyklosti, sociální rozvrstvení společnosti) a střídající se vlivy ekonomického uspořádání má na duševní zdraví pracujících výrazný vliv.

Text je rozdělen do pěti kapitol.

V první kapitole jsou podány zásadní informace o Jemenské republice a o Islámu jako náboženském systému a kultuře. Není pochyb o tom, že právě tyto okolnosti ovlivňují pohled na psychické poruchy a ve střetu s jinými kulturními vzorci, které globalizace nepochybně přináší, mohou být významným patogenním faktorem.

Druhá kapitola je primárně věnována definici pojmů (terminologii) ovšem i to této části proniká významně skutečnost, že terminologie i koncepce pohledu na psychické poruchy vznikaly v jiném prostředí, než jsou v současnosti aplikovány – což je ovšem obecný problém, týkající se řady dalších oblastí a zcela mimo „akční rádius“ autora, který si je této okolnosti vědom, musí však užívat terminologie a postupů, které mohou poskytnout data ke srovnání.

Tyto souvislosti se plně projevují ve třetí výzkumné části. Zde autor prezentuje postupy, kterých ve svém výzkumu využil a i výsledky rozsáhlého šetření. Výsledky jsou prezentovány velmi podrobně a přehledně. V řadě posuzovaných okolností autor využil možností srovnání a daty získanými v ČR

V rámci diskuse a závěru /kapitola 4 a 5/ se ukázalo, že velký podíl pracovníků sledovaného souboru je postižen důsledky stresogenních faktorů a psychosomatickými poruchami /úzkostí, somatickými potížemi a sociální dysfunkci/. Ženy mají vesměs horší zdravotní stav než muži. Hlavní faktory, které ovlivňují zdraví pracovníka y pracovního hlediska v negativním směru, jsou: nespokojenost v práci a nefyzikální činitele (obojí podle DPS) a vztah s nadřizovaným

(podle VD). Pokud jde o fyzikální činitele (podle DPS) byl zjištěn převážně u mužů jejich vliv na výskyt somatických potíží (podle DPS), nikoli však na psychickou somptomatiku. Z faktorů, které pozitivně ovlivňují zdraví, jsou to především islám, sterší věk pracovníků a extraverte. Naproti tomu negativně ovlivňují zdraví sklon k neurotičnosti a nízká sociokonomická úroveň.

Výsledky studie naznačily další otevřené otázky, kterým se chce autor v budoucnu věnovat.

Jde i tato témata:

- víra v islám a její celkový vliv na psychiku
- odlišnosti nálezů týkajících se hodnotových orientací oproti nálezům v literatuře – zda jsou reálné nebo vyplývají z aplikované psychometrie
- bližší analýza vlivu věku na zdraví pracovníků
- otázka sociální dysfunkce: jde v daném kontextu o závislou nebo nezávislou proměnou?

Možné uplatnění výsledků v Jemenu vidí autor takto:

Z hlediska uplatnění v boru psychologie:

- rozšířit znalosti o důsledcích pracovní zátěže

Z hlediska podniků a organizací:

- navrhnout psychologické středisko pro poradenství a výzkumy zaměřené na prevenci nadměrné psychické zátěže

Z hlediska občanů – obyvatel Jemenu:

- provádět psychohygienickou osvětu a cílem zvyšovat zdravotní uvědomělost a osvojit si techniky zvládnání stresu - autor plánuje vydání vlastní příručky obsahující základní informace o stresu, jeho vlivu na život člověka a praktické techniky zvládnání stresu – se zohledněním podmínek a způsobu života v Jemenu

Vcelku hodnotím práci jako zajímavou sondu do dané problematiky, velmi poctivě zpracovanou, vytváří podklad pro další autorovu práci v dané oblasti. Doporučuji, aby se práce stala předmětem obhajoby.

Handwritten signature